

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 24.oktober 2023

Orientering nr. 16/ 2023

Joint Committee-møde mellem USA og Grønland

Den 28. september 2023 blev der afholdt Joint Committee-møde mellem USA, Grønland og Danmark.

Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender Vivian Motzfeldt var vært for mødet, som blev afholdt i Qaqortoq. På mødet drøftede man resultaterne af og forventningerne til samarbejdet om forskning, uddannelse, kultur, råstoffer, energi, miljø, handel og investeringer. Herudover fremhævede Grønland sundhedssektoren og klimaområdet som potentielle emner for udvidelse af samarbejdet.

I forbindelse med mødet blev der også afholdt et *business roundtable*, hvor erhvervsfolk fra USA og Grønland drøftede, hvilke roller udenlandske og hjemlige investeringer kan spille i bæredygtig udvikling af turismesektoren. Som en del af programmet var der bl.a. også besøg på lufthavnsbyggeriet i Qaqortoq, uddannelsesinstitutionen Campus Kujalleq, Qajaq Brewhouse, råstofforekomsterne ved Kringlerne samt Levnedsmiddelskolen Inuili i Narsaq. Efter mødet blev der udsendt en fælleserklæring (se bilag 1) om drøftelserne på mødet.

Hensigtserklæring mellem Grønland og Canada om Pikialasorsuaq

Den 20. oktober 2023 underskrev Naalakkersuisoq for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø Kalistat Lund (IA) og den canadiske Minister of Fisheries, Oceans and the Canadian Coast Guard Diane Lebouthillier en hensigtserklæring, der skal fremme samarbejdet om forvaltningen af havområdet Pikialasorsuaq (Nordvandet), som ligger mellem Grønland og Canada. Ifølge erklæringen skal der bl.a. nedsættes en fælles styregruppe, og der er et fælles mål om at dele lokal og videnskabelig viden om området. Erklæringen er blevet til i samarbejde mellem miljømyndighederne i Canada og Grønland samt Danmark. Herudover har bl.a. Inuit Circumpolar Council (ICC), Qikiqtani Inuit Association (QIA) og Oceans North bidraget til arbejdet.

I forbindelse med underskrivelsen udtalte Kalistat Lund: ”Der er ingen tvivl om, at Pikialasorsuaq er under forandring. Borgerne i området mærker ændringer i naturen og i fangstdyrenes adfærd som konsekvens af øget aktivitet og klimaforandringer. Det er en fælles udfordring på tværs af landegrænser at håndtere disse forandringer, og derfor er det glædeligt, at vi nu indgår et tættere samarbejde med Canada.”

Genåbning af flyrute mellem Nuuk og Nunavut

Den 16. oktober 2023 offentliggjorde Air Greenland sin ruteplan for 2024 og de kommende år. Ifølge Air Greenland skal ruteplanerne understøtte en bæredygtig værdikæde i turismebranchen og dermed værdiskabelsen i samfundet. Man har som mål at løfte Grønland sammen med turoperatørerne, så de får mulighed for at skabe flere produkter, målrettet både rejsende fra og til Grønland.

Et af tiltagene er at genåbne flyrute i sommerhøjsæsonen mellem Nuuk og hovedstaden i Nunavut, Iqaluit. Samme rute blev befløjet i 2014-2016. I den forbindelse udtaler Air Greenlands kommercielle direktør, Henrik Søe: *”Ruten kommer i forlængelse af den samarbejdsaftale, der blev indgået i 2022 mellem Nunavut og Grønland. I den ønsker landene at øge samarbejdet omkring kultur, uddannelse, fiskeri og grøn energi og sidst men ikke mindst, at bane vej for bedre mobilitet. Det sidstnævnte bliver nu til realitet.”* Der er også indgået en aftale med det canadiske flyselskab, Canadian North om videre forbindelse til Ottawa.

Ruteplanen indeholder også tiltag, der skal gøre det nemmere at få en sammenhængende rejseplan mellem Grønland og Europa samt Nordamerika. Det indebærer bl.a. flere flyvninger mellem Grønland og Danmark. Herudover arbejdes der på ruteplaner for 2025 og 2026, som tager højde for åbningen af de nye atlantlufthavne i Nuuk og Ilulissat.

Rekrutteringen til Arktisk Basisuddannelse sættes i gang

Forsvaret deltager i år i den grønlandske uddannelseskaravane, som rejser rundt i Grønland de kommende uger. Her vil man orientere om den arktiske basisuddannelse, der er et element i den arktiske kapacitetspakke, som Naalakkersuisut og den danske regering blev enige om i 2022. Formålet med basisuddannelsen er at tilbyde unge, som er bosiddende i Grønland, en robust basisuddannelse, rettet mod løsning af beredskabsmæssige opgaver i Grønland, og samtidig skabe forudsætning og give mulighed for videreuddannelse i Forsvaret.

”Vi håber og tror på, at der kommer folk fra hele landet og alle steder i uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Vi er ikke kun interesserede i gymnasieelever. Diversiteten skal være så høj som muligt, det plejer at give det bedste resultat og det giver os bedre mulighed for at rekruttere næste år,” udtaler oversergent Thomas Ploug Christiansen, som er ansvarlig for detailplanlægning af uddannelsen til mediet Sermitsiaq. Han fortæller desuden, at man vil prøve at få så mange instruktører som muligt med tosproget og grønlandsk baggrund, så noget af uddannelsen kan gennemføres på grønlandsk.

Der er ansøgningsfrist til uddannelsen den 31. december 2023, og første hold på uddannelsen begynder den 6. maj 2024.

Officiel åbning af Grønlands Repræsentation i Kina

Naalakkersuisoq for Selvstændighed og Udenrigsanliggender, Vivian Motzfeldt har på vegne af Naalakkersuisut deltaget i den officielle åbning af Grønlands Repræsentation i Beijing den 23. oktober 2023.

I den officielle åbningstale markerede Naalakkersuisoq bl.a. de stærke diplomatiske bånd mellem Kina og Grønland. Grønland ønsker generelt at styrke de politiske, økonomiske og kulturelle bånd med Kina. Hertil nævnte Naalakkersuisoq i sin officielle tale: *”at fisk og fiskeriprodukter stadig udgør godt 90 pct. af vores*

eksport til udlandet. Det er en meget værdifuld værdi til vores samlede økonomi, men også meget sårbar i forhold til påvirkning af klimaforandringer. Derfor er det også en af hovedårsagerne til at Naalakkersuisut nu er fast repræsenteret i Kina, vi ønsker at opretholde og udvide vores handelsforbindelser og arbejde for bedre adgang til det kinesiske marked, og det kan de officielle diplomatiske forbindelser bidrage til. Der er en stor efterspørgsel af vores grønlandske produkter, og det er vigtigt at pleje disse forhold, både administrativt og ved promovering. Ved Grønlands Repræsentation viser vi, at vi er til stede og at vi altid er klar til dialog med myndighederne”.

Udover Naalakkersuisoqs officielle tale på åbningsdagen, blev der holdt taler af Grønlands Repræsentationschef i Beijing, Jacob Isbosethsen, Danmarks ambassadør til Kina, Thomas Østrup Møller og vicepræsidenten for Chinese People’s Institute for Foreign Affairs.

Aki-Matilda Høegh-Dam (S) har vundet prisen Årets Danske Tale.

Aki-Matilda Høegh-Dam fra Siumut har vundet prisen Årets Danske Tale. Den selvejende institution Danske Taler har, i en pressemeddelelse den 24. oktober 2023, hædret Aki-Matilda Høegh-Dam for den tale, hun holdt på grønlandsk i Folketingssalen i maj under en debat om rigsfællesskabet.

Fra dommerpanelet lyder det blandt andet, at talen satte et konkret aftryk, da talen efterfølgende førte til, at der nu er bedre muligheder for at snakke grønlandsk og færøsk fra Folketingets talerstol. *”Det, som gør Årets Danske Tale ekstremt interessant, er, at Aki-Matilda Høegh-Dams ord havde stor effekt på tilhørerne, selv om de ikke forstod, hvad hun sagde. Ja, nogle folketingsmedlemmer blev netop provokerede af, at de ikke fattede en lyd”* siger taleskriver og forfatter Anita Furu fra dommerpanelet i pressemeddelelsen.

Jakob Janussen er død

Tidligere direktør for Hjemmestyret, formand for selvstyrekommissionen og leder af Grønlandsk-dansk Selvstyrekommissions sekretariat, Jakob Janussen (født den 26. oktober 1941) afgik ved døden den 20. oktober 2023 efter længere tids sygdom. Jakob Janussen var uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet i 1974 og fik i 2017 en æresdoktorgrad ved Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet.

Jakob Janussen har været med til at præge den demokratiske udvikling i Grønland og hans arbejde har været afgørende for udformningen af det nuværende politiske og administrative system i Grønland.